

عنوان مقاله:

بررسی شگردهای حافظ در چندمعنایی کردن متن

محل انتشار:

فصلنامه متن پژوهی ادبی، دوره 23، شماره 79 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

مجید عزیزی هابیل - دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

علی نوری - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

علی حیدری - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

سعید زهره وند - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران

خلاصه مقاله:

غالبا متون برجسته ادبی علاوه بر زیبایی و خیال انگیزی، اثرگذار هستند. یکی از عوامل اثرگذاری و بلاغت کلام در این متون، چندبعدی بودن معنای متن و تاویل پذیری آن است. در غزلیات حافظ، ابیات بسیاری دیده می شود که چندوجهی هستند و ظرفیت تاویل پذیری به دو یا چند معنای متمایز را دارند. در این مقاله، به روش توصیفی تحلیلی به این مسئله پرداخته می شود که حافظ با چه ابزارها، شگردها و تمهیداتی، سخنش را ذووجه، چندمعنا و سرانجام، اثرگذار کرده است و آیا استفاده حافظ از این تمهیدات، آگاهانه و تعمدی بوده است! نتیجه بررسی ها نشان داد که برخی از شگردهای حافظ در ایجاد ظرفیت های معنایی و زاینده گی متن، عبارتند از: استفاده از کلمات چندمعنایی، استفاده از کنایه ها در بسترهای تازه معنایی، شناور بودن معناهای مختلف در بافت کلی کلام به سبب ساختارهای خاص نحوی، تعلیق معنا به دلیل دو یا چندوجهی بودن مرجع ضمیرها، امکان تبدیل ترکیب های اضافی و استفاده همزمان از ظرفیت های مختلف یاهای وحدت، نکره و مصدری. دیگر اینکه استفاده مکرر حافظ از این شگردها در ابیات متعدد، بیانگر تعمد او در این کار و آگاهانه و هدفمند بودن حضور این تمهیدات در شعر وی است.

کلمات کلیدی:

ابهام، حافظ، شگردهای چندمعنایی کردن متن، کنایه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/888922>

